

Sirkel samuti¹ ja teised

Peeter Päll

Kuidas talitada, kui süda ütleb üht, aga reegel käsib teist? Kui järgida tundmusi, saate süüdistuse asjatundmatuses, kui aga reeglit, peetakse teid parimal juhul eluvõõraks tähenärijaks.

Aastakümneid on eestlasi õpetatud võõrkeelte nimesid hääldama nii, nagu on vastavas võõrkeeles, ja pilgatud neid, kes loevad autonimeks *peugeott*. See on matslik.

Nüüd, kus Eestisse tulvab uksest ja aknast võõrkeelseid ärinimesid, tekib minus nõutus. Need ei ole sellised, mille korra välja ütled ja siis unustad. Ei, need on meie igapäevanimed, mis seni olid koduselt eestipärased ja mis nüüd – eri ettekäanel või põhjustel – on järsku väljamaakeelsed.

Üks esimesi oli Hansapanga muutumine Swedbankiks. Põhjus ju arusaadav, omaniku vahetus, aga kohe hakati küsima, kuidas nime hääldada ja käänta – kas *sueedbänk* või *suiidbänk* või lihtsalt *sveedpank*. Ja kas Swedbanki võib käänta ka Swedpanga. Küsijaks muide ka segaduses pangatöötajad ise.

Siis tuli Konsumi asemele Coop ja Statoili asemele Circle K. Esimese puhul tekitab küsimusi juba see, mis keele reegleid järgida. Kui nimi tunnistada ingliskeelseks, siis tuleks lugeda *kuup* või *kõu-op* (kui lähtuda sõna *cooperation* algusest). See, et kõik nüüd hääldavad seda nime *koop*, on südamega võttes arusaadav, aga reeglitesse hästi ei mahu. Circle K puhul on küsimuseks, kas lugeda seda *söörkl kei* või *kaa* või on hääldust võimalik kuidagi mugandada.

Ja nüüd löi sellesse kirstu oma naela TalTech ehk Tallinna tehnikaülikool. Kuidas käsitate seda nime hääldada, värsked taltech-lased? Kas *taltehh* (*techno-* on kreeka tüvi ja seda võiks hääldada nii nagu kreeka keeles *ch-d*), *taltek* (ilmselt on lühendis viidatud inglise

¹ Sarnasus ärinimega Circle K on juhuslik.

sõnale *technology*, mida loetakse *teknolodži*) või koguni *taltets*? Ja kas esimest silpi ei tuleks inglise reeglite järgi lugeda *täl*-? Kas on viga, kui kirjutada ilma sisesuurtäheta Taltech? Küsimusi on rohkem ja esialgu ei oska me anda usutavaid vastuseid, kuid keelenõuküsimused sellega vaevu rahuldavad.

Ma parem vaikin sellest, mida tunneb süda, kui seni veel põhisosas eestikeelse tehnikaülikooli märgiks saab võõrkeelne lühend – seda ka eestikeelses tekstis. Siis tahaks juba öelda: tipp² te olete ja tipiks ka jääte.

Postimees 22. IX 2018

² Tallinna tehnikaülikool oli aastani 1989 Tallinna polütehniline instituut ehk TPI, lühendit loeti igapäevakeeles tipp.